

ההדין וההדיין

גליון מס' 30 פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

תמוז תשע"ב יוני 2012

The Law and its Decisor: Rabbinical Court Decisions in Family Matters

גליון נושא:
מאבקי סמכות

לגיליון מיוחד זה מצורף

מפתח 30

מראי מקום, פסקי דין ורשימת נושאים

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
THE RUTH AND EMANUEL RACKMAN CENTER
FOR THE ADVANCE OF THE STATUS OF WOMEN
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן

יד לאישה

סיוע לנשים עגונות ומסורבות נט

ממוסדות אור תורה סטון

The Monica Dennis Goldberg
Legal Aid Center and Hotline

פרסום זה התאפשר הודות לתרומתם הנדיבה של עו"ד רומי תיגר (QC) ורעייתו אסתר מלונדון, אנגליה
This publication was made possible through the generous support of Mr. Romie Tager, QC, and his wife Esther, London, England

דבר המערכת

אנו שמחים להגיש בפניכם את הגיליון השלושים של 'הדין והדיין'. מן התגובות שאנו מקבלים ומן ההפניות הרבות לגיליונות השונים בעולמות המשפט והאקדמיה, אנו למדים שחשיבותו לא פחתה עם השנים ועם ריבוי פסקי הדין הרבניים המתפרסמים במאגרים המשפטיים, פסקי דין אשר רובם ככולם נשלחו אליהם לפרסום בידי הנהלת בתי הדין הרבניים (הראויה להערכה על מהלך זה). להפך, דומה שהשימוש בגיליונות 'הדין והדיין' מתגבר במהלך השנים, וברור ש'הדין והדיין' ממלא צורך של ממש בעולם המשפט. אפילו בתי הדין הרבניים עצמם עושים בו שימוש, בהעדר מקורות אחרים בהם ניתן למצוא פסקי דין עדכניים הרלוונטיים לנושא בו הם דנים. כך, למשל, פסק הדין 306334/42 שניתן לאחרונה בבית הדין בת"א (23.11.11), העושה שימוש בפסק דין מספר 8 מגיליון 28 של 'הדין והדיין'.

בהמשך לגיליונות 6, 12, 18, 25 גם הגיליון הזה מוקדש כולו לנושא אחד. במקרה זה מדובר בנושא משמעותי ביותר ובעל השלכות על אחוז לא מבוטל מתיקי הגירושין: הנושא של **מאבקי הסמכות** בין בתי הדין ובתי המשפט. כידוע, עניינים הנלווים לגירושין יכולים להיות נידונים הן בבית המשפט למשפחה והן בבית הדין הרבני, כאשר השאלה הקובעת בדרך כלל היא השאלה לאיזו ערכאה הוגשה הפניה הראשונה לדון בעניין. הנתונים מלמדים כי כמות התיקים בנושאים אלה הנידונה בבתי המשפט גדולה באופן משמעותי מזו הנידונה בבתי הדין, וזאת גם אם מתייחסים לאוכלוסייה היהודית בלבד (**נשים ומשפחה בישראל: דו-שנתון הסטטיסטי, מרכז רקמן 2009, עמ' 81-93**).

מטבע הדברים, הן בעלי הדין והן הערכאות נאבקים ביניהם פעמים רבות בשאלה למי נתונה הסמכות. כידוע, פיתחה הפסיקה הישראלית במהלך השנים מבחנים שונים לצורך קביעת הסמכות, ובפרט לצורך בדיקתה של ה'כריכה' המאפשרת את הדין בבית הדין הרבני, לאור סעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים. עם זאת, העיון בגיליון שלפנינו מלמד כי המבחנים עדיין רחוקים מלתת פתרון חד משמעי למאבקי סמכות, בראש ובראשונה בשל הקביעה הבעייתית מאד כי הפרמטר העיקרי לקביעת הסמכות הוא מבחן הזמן של הגשת התביעה, דבר שיצר את הביטוי הדו משמעי 'מרוץ סמכויות'. דוגמה לאנומליות של המצב בישראל ניתן לראות בפסק דין מספר 8 בגיליון שבידכם, שם התקיים פער של פחות משעתיים בין התביעות (אם כי, פער זמן זה לא שבר את השיא לזמן הקצר ביותר: ראו גיליון 17, פסק דין מספר 4 וכן בג"ץ 58/08).

כדרכנו בגיליונות עשור, אף לגיליון זה צרפנו מפתח נושאי לכל פסקי הדין שהתפרסמו בעשרת הגיליונות האחרונים. זו גם הזדמנות נוספת להודות לכל העוסקים והעוסקות במלאכה, מן המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן ומארגון 'יד לאשה'. תודה גם לכל עורכי הדין, הטוענים הרבניים ואנשי האקדמיה השולחים אלינו פסקי דין לפרסום, ותודה למשפחת תיגר שבעזרתה הכספית יוצאים הגיליונות לאור.

תודה מיוחדת לעו"ד עטרה קניגסברג-ראם ולאילאל קומיי-דרור. בלעדיהן לא הייתה לכם אפשרות להחזיק את הגיליונות של 'הדין והדיין'.

פרופ' עמיחי רדזינר
עורך ראשי

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor

Rabbinical Court Decisions in Family Matters

גיליון מס' 30 תמוז תשע"ב, יוני 2012

מערכת הדין והדיין

יו"ר המערכת: פרופ' רות הלפרין-קדרי, עו"ד סוזן וייס

עורך ראשי: פרופ' עמיחי רדזינר

עורכת: עו"ד בת-שבע שרמן-שני

חברי המערכת: עו"ד עדי שניט, עו"ד עדי רז,

עו"ד אסנת קרפלוס-גלעם, שי זילברברג

מנהלת ומפיקה: עו"ד עטרה קניגסברג-ראם

סגנית עורך: אילאל קומיי-דרור

רכזת כנסים ותפוצה: מיכל סלמן

עיצוב וביצוע גרפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן

הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900

טל. 03-5318895, פקס. 03-7360499

E-mail: DVD@rackmancenter.com

www.rackmancenter.com

סימני הבאת פסקי הדין:

פסק דין מלא:

תקציר:

פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

בזה"ז - בזמן הזה

בע"כ - בעל כורחו/ה

ג"פ - גט פיטורין

דמו"י - דת משה וישראל

דר"ת - דרבינו תם

זמ"ז - זה מזו

חדר"ג - חרם דרבינו גרשום

טו"ר - טוען/ת רבני/ת

טו"מ - טענות ומענות

כ"ש - כל שכך

לכו"ע - לכולי עלמא

לפי"ז - לפי זה

עו"ס - עובד/ת

סוציאלי/ת

פו"ר - פריה ורביה

פרש"י - פירוש רש"י

צ"ב - צאן ברזל

שאל"כ - שאם לא כן

שכ"ז - שאר כסות ועונה

שלוב"ב - שלום בית

חוק"ק - חופה וקידושין

אין במובא כאן משום תחליף לייעוץ משפטי

©

כל הזכויות שמורות

1. דחיית צו למדור ספציפי כאשר הסמכות לתביעת המזונות בבית המשפט.

בית הדין האזורי תל אביב:

הרב חיים שלמה שאנן - אב"ד

הרב מרדכי בר אור - דיין

הרב שלמה שטסמן - דיין

נפסק:

בסימו של הדין אשר התקיים ביום י"ז טבת תש"ע (3.1.10) נתן ביה"ד החלטה כדלהלן:

1. ביום ב' חשוון תש"ע (20.10.2009) נתן בית הדין לבקשת האשה צו למדור ספציפי שברח.. בהתאם להחלטה תוקפו של הצו עד ליום 4.1.2010.

2. הדין אשר נערך היום עסק רובו ככולו אם יש מקום להאריך את תוקפו של הצו למדור ספציפי.

3. ביה"ד מסתפק אם יש מקום להאריך את הצו בנסיבות יצירת הקרע והתרחבותו ממכה טעמים והיבטים.

4. ביה"ד קורא לצדדים לנהל מו"מ ולגבש הסכמות בהקדם.

5. תוקפו של הצו למדור ספציפי מוארך בשלב זה עד ליום 17.1.2010.

6. הצדדים מתבקשים להודיע לבית הדין עד ליום 17.1.2010 באם הגיעו להסכמות.

לאחר קבלת הודעת הצדדים, יתן בית הדין החלטה מתאימה.

לשולחנו של ביה"ד הגיעו הודעות מטעם ב"כ הבעל ומטעם ב"כ האשה מהם עולה שהצדדים לא קיימו מו"מ על מנת לגבש הסכמות ולא הגיעו לכלל הסכם. בנסיבות אלו עלינו להכריע בענין המשך תוקפו של הצו למדור ספציפי.

לאחר שיקול דעת מחליט ביה"ד שאין מקום להארכת תוקפו של הצו למדור ספציפי. מדור ספציפי הוא סעד שיכול להנתן מכח דיני המזונות או מכוחה של תביעה לשלום בית. במקרה אשר לפנינו בחרה האשה לתבוע מזונות בבית המשפט, ולפיכך, ביה"ד לא יכול ליתן

סעד של מדור ספציפי מכח דיני המזונות כאשר המזונות נתבעים בערכאה אחרת. אמנם אפשר ליתן צו למדור ספציפי גם מכוחה של תביעה לשלום בית, אך ביה"ד נותן סעד זה של מדור ספציפי מכוחה של תביעה לשלום בית "במידה ובמשורה" ורק כאשר הוא משוכנע מעל לכל ספק שהצדק עם התובע שלום בית. במקרה אשר לפנינו אין אנו משוכנעים מעל לכל ספק שפני הצדדים לשלום וזאת בנסיבות יצירת הקרע והתרחבותו ולאור העובדה שהצדדים כבר ניהלו מו"מ וגיבשו טיטוט הסכם גירושין.

ביה"ד מעודד ומברך כל נסיון לשקם את חיי הנישואין של הצדדים ולהשיב את השלום ביניהם אך לא מוצא לנכון שנסיון זה יעשה תחת "המטריה" של צו למדור ספציפי.

אשר על כן, מחליט ביה"ד לבטל את הצו למדור ספציפי ואת צו העיקול שניתן ביום כ"ו תשרי תש"ע (14.10.09) על חלקו של הבעל...

תיק מספר 051584118-54-1
ניתן ביום י"ג שבט תש"ע (28.1.2010)
הופיעו:

עו"ד איריס שוררץ (לאשה),
עו"ד ליאן קהת (לאיש)

**פסק הדין דן גם בנושאים הבאים:
רכוש ומזונות.**

2. לבית הדין יש סמכות נמשכת לדון בשינוי או ביטול הסכם גירושין גם שנים רבות לאחר הגירושין.

בית הדין הרבני האזורי נתניה:

הרב אריאל ינאי - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב יונה מצגר - אב"ד

הרב אברהם שרמן - דיין

הרב חגי איזירר - דיין

העובדות:

בין הצדדים אושר הסכם גירושין. בין היתר התחייב הבעל בהסכם לשלם דמי מזונות חודשיים לאשה בסך 8,000 ש"ח, בעניין חיוב זה נכתב בהסכם "הצדדים מסכימים לדון בכל הקשור בעניין תשלום זה בכל מועד כתוצאה משינוי כלכלי או אישי מאחד הצדדים".

לאחר 7 שנים, פנה הגרוש לביה"ד בתביעה לשינוי ולחלופין לביטול הסעיף בשל נסיבות כלכליות ואישיות חדשות שנתחדשו לצדדים לאחרונה, בעטיין לטענתו יש לשנות את גובה התשלום

החודשי. הגרושה כופרת בסמכותו של ביה"ד לדון בתובענה זו בשל העדר סמכות.

לטענת האשה, כיוון שההסכם אושר ככתבו וכלשונו, וללא כל דיון לגופם של דברים, לא חל עקרון הסמכות הנמשכת, ובעצם בכך הסתיים תפקידו של ביה"ד, כפי שנקבע בפסיקות ביהמ"ש העליון. עקרון הסמכות הנמשכת חל רק כאשר ביה"ד דן ופסק לגופה של סוגיה בעלת אופי מתמשך, מכוח סמכותו המקורית.

לעומתה טוען הבעל, כי לביה"ד סמכות לדון בתביעה, מאחר ומדובר בתביעה לשינוי או לביטול הסכם גירושין. בתביעות ביטול הסכם יש לביה"ד סמכות נמשכת כפי שנקבע בפסיקות בית המשפט העליון. כיוון שכאן מבוקש לבטל או לשנות מסעיפי ההסכם, יש לביה"ד סמכות נמשכת.

עוד טוען הבעל, כי לביה"ד עוד קיימת ועומדת הסמכות הראשונית והמקורית. הסעיף בו התחייב הבעל לזון את אשתו נותר פתוח ולא בא לכלל סופיות וגמר, ונקבע בו במפורש שניתן יהיה לדון בו ולשנותו כתוצאה משינוי כלכלי או אישי.

ב"כ הבעל הדגיש כי לאור הלכת אמיר אין לראות בסמכות ביה"ד כסמכות הנובעת אך ורק מכוח הסכמת הצדדים, שכן שם נקבע שאין לביה"ד הרבני סמכות לדון כבורר לאחר מתן הגט. לכן לא מדובר כאן בדיון חדש במסגרת בוררות מוסכמת, אלא בסמכות מקורית נמשכת שעדיין לא באה לכדי גמר, או סמכות נמשכת בשינוי הסכם.

נפסק:

בבית הדין האזורי:

ביה"ד מקבל את טיעוני הבעל בחלקם, וקובע שיש לו סמכות לדון בבקשתו.

אך ביה"ד דוחה את טענת הבעל כאילו קיימת ועומדת לו הסמכות המקורית. במתן תוקף של פס"ד להסכם הגירושין העניין בא לכלל גמר וסופיות, התביעה אינה כדיון מכח הסמכות המקורית.

בכל פסיקה יש מן הגמר ומן הסופיות. משום כך סמכות שיפוט נמשכת מוגדרת בפסיקות ביהמ"ש העליון כסמכות חריגה (בג"צ 6103/93 לוי נ' ביה"ד הגדול ועוד), משום שהסמכות נמשכת בהעדר הסמכות המקורית שהסתיימה. לכן גם התביעה בענייננו היא תחת עקרון הסמכות הנמשכת.

כעת פונה ביה"ד לברר האם בתביעות לשינוי או ביטולו של הסכם גירושין, שאושר ע"י ביה"ד מתוך הסכמה, ידרשו קיום תנאיה של הסמכות הנמשכת או

לא. כלומר, האם נדרש קיום התנאי של "דן ופסק לגופה של סוגיה" או שנעשה ע"י ביה"ד "בירור ושקילה" לצורך הקניית סמכות נמשכת?

בבג"צ (תיק 4111/07, פסקה 10) כותב השופט אדמונד לוי כי, סע' 2(א) לחוק יחסי ממון בין בני זוג התשל"ג-1973, קובע חריג לכלל ובכל הנוגע לעניינים הממוניים, אין צורך במילוי התנאים, ואם ניתן פס"ד המעגן כלשונו הסכם ממון בין הצדדים, מתקיימת באופן חלקי סמכות נמשכת גם בלא שהוכרע דבר. כלומר, ישנה אבחנה וחלוקה ברורה בין תביעה לשינוי הסכם ממון לבין תביעה לשינוי בהסכם שאינו ממוני, בהסכם ממוני לא נדרשת הכרעה מכח דין לגופה של סוגיה, כפי שנדרש בהסכם שאינו ממוני כדוגמת משמורת ילדים. ביה"ד מסביר את ההיגיון המשפטי מאחורי קביעה זו.

ביה"ד מביא את דברי השופטת פרוקצ'יה, בבג"צ אמיר (8638/03, בפסקה 14) כי ההכרה בסמכות הנלווית היא איזון ראוי בין סופיות פסה"ד מחד ובין האינטרס שלא להותיר על כנו פס"ד שאכיפתו הפכה, עקב שינוי הנסיבות, לבלתי צודקת באופן קיצוני.

כמו כן מביא ביה"ד את דברי השופט שמגר בבג"צ מאייר (394/88 מאייר נ' מאייר) כי שינוי הסכם צריך להיערך באותה הדרך בה נערך ההסכם מעיקרו ויש לאשרו היכן שאושר מעיקרו. מכך מבין ביה"ד כי הסמכות הנמשכת תגבר כאן אפילו על הסכמת הצדדים, ולא יתכן להגיש הסכם גירושין מתוקן בערכאה אחרת. בשונה מתביעות רגילות בהן יכולים הצדדים להעביר את תביעותיהם לערכאה אחרת, אף אם הראשונה כבר פסקה בתביעה - כי הסכמת הצדדים גוברת על הסמכות הנמשכת (ע"א 159/82 וירינסקי נ' רידר). אמנם, גישה זו עודנה לאחרונה ע"י השופט רובינשטיין (בג"צ 7341/06 פסקה י"א) הקובע שאין לנקוט בגישה נוקשה במקרים בהם התבקש בהסכמה שינוי בהסכם המקורי, בכפוף לעקרון כיבוד הערכאות. אך העקרון וההגיון לא השתנה, ואין רואים בעין יפה תביעות לשינוי הסכם בערכאה אחרת מזו שאישרה את ההסכם.

בעניין תביעות בנושא ילדים, הרי שהדין בעניינים דורש תשומת לב מיוחדת, ואופי דיוני אחר. אכן בבג"צ 4111/07 (פסקה 8) כותב השופט אדמונד לוי על התנאי הראשון של "מבחן הסיכול" העומד בבסיס הסמכות הנמשכת והחשיבות הרבה שניתנת להליכה מסודרת ועקבית באותו קו שיפוטי, מסורת פסיקה וכללי החלטה בהם התחיל עניינה של המשמורת.

"המדובר כאן בהסכם ממוני שבו התחייב התובע בתשלום חודשי למזונות גרושתו, הנתבעת. לפיכך יש לראות בהגשת התובענה הנוכחית לשינוי בסכום התשלום בעילה של שינוי נסיבות, ככזו שתחסה תחת כנפי הסמכות הנמשכת של בית הדין שאישר את ההסכם."

בבית הדין הגדול:

לפנינו ערעור בענין סמכות בית הדין. בהסכם הגירושין שנערך בין הצדדים הוסכם (בסעיף 12) שהבעל יתן מזונות לאשה בסך 8000 ש"ח לחודש. צוין בהסכם שהסכום ניתן לשינוי לפי שינוי נסיבות. הבעל עתר לביה"ד האזורי לשינוי גובה הסכום שבהסכם או לבטול (מכאן ולהבא) של הסעיף בהסכם. ביה"ד קמא קבע שהסמכות נתונה לביה"ד עפ"י האמור בחוק יחסי ממון שהסכם גירושין נתון לשינוי ולתיקון בערכאה שאשרה את ההסכם. וכן מובאים בנימוקי הפס"ד פסקי דין ברוח זו.

ע"ז טוען המערער שהחוק מדבר על שיי נוי בהסכמת שני הצדדים, ולא על תביעת ביטול חד צדדית או תביעת תיקון חד צדדית. ב"ד קמא מביא פס"ד של בג"צ שנכתב ע"י א. לוי שהבדיל בין הסכם ממון להסכמים אחרים.

א. לוי אכן למד מהאמור בחוק יחסי ממון שכשם שההסכם בסמכות הערכאה שנתנה לו תוקף לענין שינוי ותיקון ע"י שני הצדדים לתביעת צד אחד.

המשיב מסתייע בפסקי דין של בג"צ שכלל המערער בנספחים של הערעור, ולטענתו שם מדובר על סמכות לביטול או שינוי גם בתביעה חד צדדית. נבדוק בעיקר שני פסקי דין שהם המבוא העיקרי לפסיקות בג"צ בנדון: פס"ד סימה לוי ופס"ד סימה אמיר. בשני פסקי דין אלו נקבע שלכל ערכאה יש הסמכות לדון בבטול פסקי דין של הסכמי גרושין או הסכמי ממון כאשר מדובר על פגם בכריתת ההסכם (טעות, העלמת מידע או חתימה בכפיה) וכן אם חל שינוי נסיבות ההופך את ההסכם להסכם בלתי צודק.

בשני פסקי דין אלו מדובר בתביעה לבטול או שינוי שהוגשה ע"י צד אחד.

הבסיס לסמכות הדין שבשני פסקי דין אלו אינה מושתתת כלל על האמור בחוק יחסי ממון אלא על הסמכות הנלווית המוקנית לערכאה שנתנה תוקף להסכם לדון בבטולו.

בענייננו אין התובע טוען שהיה פגם בכריתת ההסכם, אולם הוא טוען לשינוי נסיבות ההופך את הסעיף של תשלום 8,000 בחודש לגרושתו לבלתי צודק

בעליל. יצוין כי גם דין התורה אינו מכיר בבטול התחייבות בהסכם מחמת שינוי נסיבות אלא רק במקרה של שינוי נסיבות בלתי צפוי לחלוטין, שינוי קיצוני ביכולת העמידה בקיום ההסכם. במקרה דנן הוסכם מראש שהצדדים ידונו בשינוי סעיף 12 לאור שינויים שיחולו בנסיבות חייהם. סעיף זה אינו פוגם באמור לעיל אלא מסייע. אמנם השינויים באורח חייהם נצפו מראש בהסכם אבל גם סוכם ששינוי (ואין הכרח שיהיה שינוי קיצוני) יגרור דיון מחדש. במצב כזה יתכן שכל שינוי משמעותי בנסיבות חייהם ותנאי חייהם של הצדדים הופך את ההתחייבות שבסעיף 12 לבלתי צודקת. אבל אין צורך לזה, כי השינויים שמצביע עליה המשיב בתביעתו בביה"ד האזורי הם שינויים מהותיים. עד כאן היו דברינו במישור המשפטי.

יש להעיר כי בהלכה נמצא כי מצוה לזון גרושתו וזאת ע"ס הכתוב "ומבשרך לא תתעלם". כך שסעיף זה בהסכם קשור להלכות הגירושין ואינו נובע מהסכם הממוני אם כי יש להניח שזו לא היתה כוונתם של הצדדים.

לאור האמור, ביה"ד מחליט לדחות את הערעור.

באזורי - תיק מספר 1-64-015509888
ניתן ביום י"ג תמוז תשס"ט (5.7.2009)
הופיעו:

עו"ד אליעזר חדד (לאשה),
עו"ד דני שרמן ועו"ד דוד ניסני (לאיש)
בגדול - תיק מספר 1/811565
ניתן ביום י"א באב התש"ע (22.7.2010)
הופיעו:

עו"ד אליעזר חדד (לאשה),
עו"ד דני שרמן (לאיש)

3. סמכות בית הדין כאשר הוגשה תביעה קודמת לבית המשפט אך זו הייתה שלא בתום לב.

בית הדין הרבני האזורי פתח תקוה:

הרב **דוד אוהיון** - אב"ד
הרב **י. יהודה גליק** - דיין
הרב **אליהו ד. רוזנטל** - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב **יונה מצגר** - דיין, יו"ר
הרב **ישראל יפרח** - דיין
הרב **חגי איזירר** - דיין

נפסק:

בבית הדין האזורי:

ב"כ התובע מבקש שביה"ד יקבע שהסמכות לדון בתביעות הנלוות

בית הדין הרבני האזורי תל אביב:

הרב **דב דומב** - י"ר

הרב **אבירן יצחק הלוי** - דיין

הרב **יצחק זר** - דיין

העובדות:

הבעל הגיש תביעה לשל"ב ולחילופין גירושין וכרך רכוש ומזונות. כשלושה שבועות לאחר מכן, הגישה האשה לבית המשפט תביעה לפירוק שיתוף, חלוקת רכוש ואיזון משאבים. האשה טוענת כי בית הדין לא רכש סמכות משני טעמים: האחד, כוונתה הייתה להגיש את כתב התביעה מוקדם יותר, אך שביבת בתי המשפט מנעה ממנה לעשות כן. השני, האשה טוענת כי תביעת הגירושין שהגיש הבעל אינה עומדת במבחני הכריכה שנקבעו בהלכת גבעולי (התביעה אינה כנה, הכריכה אינה כנה והכריכה אינה כדיון).

נפסק:

"טענת באת כוח האישה כי מאחר והייתה שביבתה לא יכלה האישה להגיש את בקשתה לבית המשפט אין בידינו לקבלה. אכן יתכן כי האישה רצתה ולא יכלה להגיש את תביעתה לבית המשפט, אלא שאין בעובדה זו כדי להשליך על אפשרותו של הבעל לפתוח בהליך מקביל בבית הדין. "מרוץ הסמכויות" אינו מרוץ בין שני הערכאות, שמחמת כן תקפא הערכאה האחת את הליכה כשנוצר מצב שבו הערכאה השניה אינה יכולה "להתמודד" במרוץ. עניינו של מרוץ זה הוא בין שני בעלי הדין בגשתם אל הערכאות, משכך אם ננעלו שעריה של ערכאה אחת לפרק זמן, אין זה מונע מבעלי הדין לגשת לערכאה השניה, ואין זה מונע מהערכאה השניה לקנות סמכות ביחס לאותם בעלי דין ... נתייחס אפוא למבחני הכריכה: (1) לדברי האישה תביעת הגירושין אינה כנה מאחר והסיבות המנויות בתביעת הגירושין אינם נכונות ... גם במקום שנתבע שלום בית ולחלוף גירושין הדבר נתון לשיקול דעתו של בית הדין לבחון האם מדובר בתביעת גירושין כנה או שמא בתביעה שמטרתה חסימת אפשרויותיו של הצד שכנגד ...

(2) התנאי השני הינו כנות הכריכה. לדברי באת כוח האישה לא מדובר בכריכה כנה, שכן לא מנה הבעל את כל רכושו ... ומאחר שבכתב תביעתו של הבעל מנויים הדברים שיש לחלקם לטעמו של הבעל ולא הוכח כי ישנם דברים מהותיים

בבואנו לברר את הבעיה הסבוכה, אמנם נכון, האשה הגישה בקשתה תחילה לבית המשפט, אך עצם העובדה שהעלימה ולא מסרה לו את התביעה כפי המתחייב, זה מראה על אי הכנות שבהגשת התביעה, ובו בזמן מנהלים חיים רגילים, והולכים לגישור, וגם השופטת גליק מתחייבת לטענה הזאת שזה גורע בתום לב. זאת ועוד, הדיונים בבית משפט החלו רק ב-1.5.09 וגם באותו דיון הבעל לא הופיע והשופטת החליטה למנות רו"ח ולא דנה בסמכות וכתבה שהרו"ח יועיל גם בבית משפט וגם בבית הדין הרבני, א"כ היא לא דנה בגוף התביעה בענין הסמכות.

הדיון בתביעת הבעל התקיים בכ"ג באדר התשס"ט 19.3.09 האשה לא הופיעה בגלל תאונת הדרכים של הבן. ביום ד' באייר התשס"ט 28.4.09 התקיים דיון בו נכחו הצדדים וב"כ ודנו על הגירושין ואז הועלה ענין הסמכות וביה"ד דן בהרחבה. וכאמור, ביה"ד נתן את החלטתו ביום כ"ז בסיון התשס"ט (18.6.09). וגם פסק הראשון בענין הסמכות.

היוצא מהנ"ל, ביה"ד הוא הראשון שדן בגוף התביעה, לפיכך הוא קנה את הסמכות לדון גם ברכוש, ובנידון דיון ביה"ד הוא שדן בגופה של תביעה, ויש לציין שהשבוע נתקבל פס"ד מהשופט מרכוס, בו זחה לדון בסמכות וקבע שהסמכות נתונה לביה"ד ואף קנס את המבקש בסך 2,500 ש"ח.

לכן לפי פסיקת בג"צ בתיק פרלמן קביעת ביה"ד הראשון היא הקובעת. לא היו כאן מחספים או פגמים בפסיקת ביה"ד. אדרבה חוסר הכנות הוא בתביעות האשה. העולה מכל הנ"ל מקבלים את הערעור והסמכות נתונה לביה"ד כדעת המיעוט בפס"ד מבית הדין הרבני בפתח תקוה, ויש להחזיר את התיק לביה"ד האזורי שיקבעו תאריך לדון ברכוש וכו'.

באזורי - תיק מספר 1-21-057964926
ניתן ביום כ"ו סיון תשס"ט (18.6.2009)
בגדול - תיק מספר 1-64-057964926
ניתן ביום י"ב שבט תש"ע (27.1.2010)
הופיעו:

עו"ד עידו דיבון (לאשה),

עו"ד דני שרמן ועו"ד אריאל אדלר (לאיש)

**הערה: פסק הדין של ביה"ד הגדול בוטל
בבג"ץ 2616/10 (לא פורסם).**

4. סמכות בית הדין כאשר קיימת מניעה להגשת תביעה עקב שביבת בבתי המשפט וכן בחינת מבחני הכריכה.

לתביעת הגירושין הן לביה"ד. לאחר שמיעת הצדדים, ב"כ ועיון בחומר שבתיק עולה כדלהלן:

אין ויכוח שהתיקים נפתחו קודם בבית המשפט בספט' 08. כמו כן אין ויכוח שלא היתה "מסירה" "לפי התקנות". אולם, לדברי האשה היא מסרה לו את מסמכי התביעה בנוב' 08. אח"כ פנו לגישור בינואר 09' והמגשר ביקש דחיית דיון מבית המשפט והדבר מוכיח שהבעל ידע על התביעות. הבעל מכחיש שקיבל התביעות בנובמבר וטוען שלא ידע בזמן הפניה לגישור על מה הדיונים בבית המשפט.

לאור האמור לעיל מחליטים:

לאור האמור לעיל ביה"ד איננו יכול לקבוע שהסמכות לפי החוק היא לביה"ד. זו דעת הרוב.

לדעת המיעוט, אין ספק שהסמכות שייכת לביה"ד באופן מוחלט.

כאמור, אנו מחליטים כדעת הרוב.

בבית הדין הגדול:

ב"כ המערער מערער על החלטת ביה"ד האזורי בפתח תקוה יום כ"ו בסיון התשס"ט (8.6.09) ובו קבע לדעת הרוב שאינו מכריע בענין הסמכות למי נתונה, ולדעת המיעוט הסמכות נתונה לביה"ד הרבני. ב"כ המערער לטענת האשה הגישה תביעת רכוש, מזונות, משמורת לבית המשפט ביום 4.9.08 ולדבריו אז חיו בזוגיות מושלמת והאשה לא מסרה לו שהגישה תביעה לבית משפט. רק בנובמבר מסרה לו את התביעה. (לדבריה גם זה לא נכון), ומציין את דברי השופטת חני שירה שצריך תום לב בהגשת התביעה, וכאן כל מטרתה לחסום את הבעל בפני ב"ד, וגם השופטת גליק קובעת שאי מסירת כתב התביעה בזמן גורעת מן הסמכות. הצדדים פנו לפסיכולוגית כדי לרכך את המצב ובמהלך ההליך, הפסיכולוגית הודיעה לבעל שיש תביעת האשה בבית משפט ונקבע דיון בבית משפט ל-21.1.09. הדיון נדחה ל-1.5.09 בגלל שרצו ללשכת למגשר השופט בדימוס גל גוטזגן ובסופו של דבר לא חתמו למגשר בגלל שזה יקר. הבעל הגיש את תביעתו לביה"ד ביום 23.2.09 ובו כרך את ענין הרכוש והמזונות.

ב"כ האשה טוען שהאשה קדמה בתביעתה, וגם התקיים דיון בענין הגישור וב-1.5.09 הופיעה האשה וב"כ הבעל לא הופיע, ובית המשפט החליט למנות רו"ח, א"כ הסמכות מוקנית לבית משפט, ומביא אסמכתאות לשיטתו, ומה שב"כ המערער מביא את השופטות שירה וגליק, יש גישות שונות לכאן ולכאן.

אחרים שלא נכללו הרי אין אנו מוצאים גם בכנות הכריכה.
3) לטענת באת כוח האשה הכריכה אינה כדין מאחר ולא פורטו בה כל הנכסים, טענה זו יש לדחות, היות הכריכה כדין אינה נוגעת לפירוט הנכסים עליהם מדובר... משנכרכו ענייני הרכוש והמזונות בפרוש ובצמוד לתביעת הגירושין הרי שתנאי זה מתקיים. בהתאם לאמור קובע בית הדין כי כריכת נושאי הרכוש ומזונות האישה שנכרכו על ידי הבעל הינם כדין וכי בית הדין קנה סמכות לדון בעניינים אלו".

תיק מספר 765999/1
ניתן ביום ח' בשבט התשע"א (13.1.2011)
הופיעו:
עו"ד ענבר שנהב (לאשה),
עו"ד זוריס גולשה נצר ועו"ד רועי אשכרי
(לאיש)

פסק הדין דן גם בנושא רכוש.

5. סמכות בית הדין לדון במחלוקת רכושית שנכרכה בתביעת גירושין אשר הוגשה לאחר שבבית המשפט אושר הסכם שלום בית ולחילופין גירושין.

בית הדין הרבני הגדול ירושלים:

הרב **בנימין בארי** - אב"ד
הרב **ציון אלגרבלי** - דיין
הרב **ציון בוארון** - דיין

נפסק:

לפנינו ערעור ברשות על החלטת בית הדין הרבני האזורי בתל אביב בה החליט כי מסורה לו הסמכות לדון בענייני רכוש הצדדים. השאלה הנדונה היא האם "הסכם שלום בית ולחילופין גירושין" שאושר בבית המשפט למשפחה מקנה לבית המשפט "סמכות נמשכת" לדון בנושאי הרכוש שבין הצדדים שהתעוררו לאחר אישורו, או שמא מוסמך בית הדין לדון באותה מחלוקת רכושית שנכרכה בתביעת גירושין מאוחרת.

ענייני הצדדים נדונו בפני בית הדין בשתי תקופות. בתקופה הראשונה הגיש הבעל ב"ל" תמוז תשס"ו תביעה כרוכה למזונות ומשמורת, בית הדין נתן צו לתסקיר. בדיון שהתקיים היבע ב"כ הבעל את רצונו של הבעל ללכת לטיפול זוגי, וב"כ האשה הסכים לכך. בעקבות תביעת האשה בבית המשפט ובקשו לאשר הסכם שלום בית ולחילופים גירושין (להלן: "ההסכם"), ובית המשפט אישר את ההסכם. לאחר

אישור ההסכם פנו הצדדים בהסכמה לבית הדין ובקשו לסגור את התיק. הצדדים חזרו לשלום בית שבמהלכו נולדו להם זוג תאומות. אולם, שלום הבית לא צלח, בזה תמה תקופה ראשונה.

התקופה השנייה החלה עם תביעת גירושין כרוכה שהגיש הבעל לבית הדין בא' ניסן תשס"ט. בכתב תשובתה לתביעה, ב"כ האשה הביעה את הסכמתה להתגרש. בדיון שהתקיים שני הצדדים הסכימו להתגרש על פי ההסכם. במהלך הדיון קמה מחלוקת ביניהם ביחס לטענת הבעל כי ישנם חובות שאין לגביהם התייחסות בהסכם, וממילא לא הופיעו בהסכם. ב"כ הבעל טען שהסמכות לדון בכך נתונה לבית הדין מאחר ובית המשפט לא דן ופסק בהסכם הרכושי, אלא רק אישר אותו וממילא אין הוא יכול לדון מכוח סמכות נמשכת. ב"כ האשה טענה, כי לבית המשפט נתונה "הסמכות הנמשכת" מכוח אישורו של ההסכם, ומכוח הפרוט בסעיף 8 בו. כן נטען כי יש סתירות בין סעיפי ההסכם היוצרים קשיים פרשניים, ובית המשפט שאישר את ההסכם הוא המוסמך לדון בפרשנותו.

יצוין, כי נכון להיום הצדדים התגרשו והותירו את שאלת הסמכות פתוחה להחלטת בית הדין. בערעור שבפנינו חזרו ב"כ הצדדים על עמדותיהם בבית הדין האזורי. רי. ב"כ האשה טענה כי עם מתן האישור בפסק הדין להסכם הממון הוקנתה סמכות יחודית לבית המשפט לדון בענייני הרכוש שבהסכם, פרשנותו ואכיפתו. פסק הדין הוא מעשה בית דין, לא מדובר בסמכות נמשכת אלא בסמכות ראשונית. בית הדין מנוע מלעסוק בו. ענייני הרכוש כבר הוסדרו "ונסגרו" בהסכם.

ב"כ הבעל טען כי מדובר בסמכות יחודית של בית הדין מכוח תביעת הגירושין המ-קורית. כן הביא איזכורים של פסקי דין מבית המשפט העליון על פיהן אין "סמכות נמשכת" לערכאה השיפוטית המאשרת את הסכם הגירושין. באשר לטענת הסמכות היחודית זו קמה כאשר הצדדים הסכימו לכבול עצמם גם בעתיד לסמכות הערכאה שבפניה באו לראשונה. במקרה דנן לא כך הוא, ועוד שכלל לא היו כל תביעות רכושיות בפני בית המשפט.

דין הערעור להידחות.
בבג"ץ פלונית 4111/07 דון ענין הסמכות הנמשכת ומבחינה. נאמר שם כי "התנאי הראשון הוא, כי ההחלטה המקורית ניתנה לאחר בירור ושקילה, עליה לשקף הליך של דיון משפטי, שבמהלכו נשמעו או הוגשו טיעוני הצדדים, נקבעו ממצאים ונתקבלו הכרעות. על כן ברור, ראשית כי סוגיה מאוחרת שכלל לא נדונה בערכאה

המקורית וממילא לא הוכרעה, לא תקים סמכות נמשכת לאותה ערכאה ואפילו היא קשורה לעניינים אחרים, שכן נדונו (ע"א 811/80 בלום נ' שטרן, פ"ד לה(3) 757, 761 (1981); בבג"ץ 6012/96 גרייבר (סגל) נ' בית הדין הרבני האזורי אשדוד, פ"ד נ(5) 397, 401 (1996); בבג"ץ 6193/98 קדור (חלבי) נ' שיח הינו, פ"ד נג(2), 625, 630 (1999)). מסקנה שנייה היא, כי אישור פורמאלי של הסכם, שהונח בפניה של ערכאה שיפוטית אך היא לא ירדה לתוכנו ולא הכריעה דבר לגביו, לא יוכל - ככלל - לשמש בסיס להכרה בסמכותה הנמשכת" (ההדגשה של בית הדין).

באשר לסעיף 8 להסכם אשר לגביו נטען ע"י המערערת כי יש צורך בפרשנות כדי להבינו, יש לבית הדין סמכות לפרשו כחלק מפסק הדין. כך נפסק לענין זה ב-בג"ץ 8578/01 הליווה נ' הליווה פ"ד נ(5) 634, 642:

"...לפי ההלכה הפסוקה מימים ימימה, אין בתביעה שעניינה פרשנות הסכם כדי להקנות סמכות נמשכת לערכאה שאישרה אותו. זאת ועוד, אין לבית המשפט לענייני משפחה יתרון על פני ערכאה אחרת במתן פרשנות להסכם בין בני-הזוג, שהרי ההסכם אושר כלשונו כפי שנוסח על-ידי באי-כוח הצדדים בלא שהתנהל דיון מהותי בסוגיות הממוניות הנכללות בו, ובלא שבית המשפט נחשף לעובדות הקשורות בכריתתו."

הנה כי כן עולה, כי הסמכות לדון ברכוש נתונה לבית הדין הרבני מכוח סמכות ראשונית ע"י כריכה בתביעת הגירושין הנוכחית.

הערעור נדחה.

תיק מספר 813025/1
ניתן ביום כ' בטבת התשע"א (27.12.2010)
הופיעו:
עו"ד דוריס גולשה נצר ועו"ד רועי אשכרי
(לאשה),
עו"ד עוזי הדר (לאיש)

פסק הדין דן גם בנושא רכוש.

6. המועד הקובע לצורך רכישת סמכות הוא מועד פתיחת התיק; כנות הכריכה אינה נפגמת מהעלאת עילות גירושין סותרות; לבית הדין הרבני סמכות לדון במזונות ילדים באמצעות כריכה.

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב **אברהם צבי שיינפלד** - אב"ד
הרב **אליהו אברג'יל** - דיין
הרב **מרדכי טולידאנו** - דיין

העובדות:

הבעל הגיש תביעת גירושין וכרך בה את הנושאים הנלווים. האשה טענה כנגד סמכות בית הדין לדון בכל העניינים הכרוכים.

נפסק:

לאתר העיון בטענת הצדדים אנו קובעים שהסמכות לדון בתביעת הגירושין ובכל העניינים הכרוכים לה היא לביה"ד הרבני, ונפרש דברינו:

א. אין חולק שתביעת הגירושין של הבעל הוגשה לביה"ד ביום 26.1.11 ואילו תביעות האשה הוגשו לביהמ"ש ארבעה ימים לאחר מכן ביום 30.1.11. על פי תקנות הדיון של בתי הדין הרבניים אין חובה על בעל דין להמציא לידי הצד השני את כתב התביעה. הנושא מוסדר בתקנות כה, כט, ל ועוד, לפיהן, התובע ממציא למזכירות ביה"ד העתקים של כתב התביעה כמספר הנתבעים, והמזכירות היא ששולחת את כתב התביעה יחד עם ההזמנה לדיון. וזאת בניגוד לסדר הדין האזרחי הנוהג בבתי המשפט, שם חלה על התובע החובה להמציא את כתבי הטענות לנתבע.

המועד הקובע הוא מועד פתיחת התיק ולא מועד קבלת ההזמנה וכתב התביעה על ידי הנתבע. הגע עצמך, אם בעל דין מסרב לקבל לידיו את ההזמנה מידי שליח ביה"ד או שאינו הולך לקבל את דבר הדואר הרשום מבית הדואר, האם יקבע את מועד הגשת התביעה לענין הסמכות?

...

ב. אשר לכנות התביעה. בכתב התביעה מעלה הבעל שתי עילות עיקריות לגירושין: מרידה מחיי אישות ובגידה.

כל אחת מן העילות אם תוכח מהווה עילה מובהקת לגירושין ואין צורך להאריך בענין... בענין הבגידה, כל בר בר יודע, שאם העובדות שטוען הבעל כנגד האשה יוכחו כנכונות, הרי הצדדים חייבים להתגרש, ועל פי הדין אסור להם להמשיך ולחיות יחד. זו עילת הגירושין החמורה והמובהקת ביותר שקיימת בהלכה. ואין ספק שמי שמעלה טענות כאלה כנגד אשתו, מעוניין להתגרש. טענת בגידה אינה מותרת שום אפשרות של שלום בית.

אין גם סתירה בהעלאת שתי הטענות, שחרי הבעל אינו מבקש שלום בית אלא גירושין. וכאמור גם מרידה מחיי אישות היא עילה לגירושין. וגם אם לא יצליח להוכיח את טענת הבגידה עדיין קיימת התביעה השנייה.

ג. ב"כ האשה טוענת כי בני הזוג הם חילוניים גמורים ומשום כך אין לביה"ד להתייצב לצידו דוקא בענין ערכאות.

זו טענה משונה ביותר. מעולם לא שמענו שהחוק מגביל את זכות ה'כריכה' רק לאדם דתי. כל אדם רשאי וזכאי על פי כל דין, לעמוד על כל זכות חוקית שמוקנית לו, גם אם הדבר אינו מוצא חן בעיני הצד השני. ואין זה משנה אם אותו אדם שומר את כל תרי"ג המצוות או לא.

תביעת גירושין ניתן להגיש רק לביה"ד הרבני, בתי המשפט אינם מוסמכים לסדר גט, גם לאנשים חילוניים ואתאיסטים. הבעל הגיע לביה"ד עתה משום שרק בחודשים האחרונים גילה לדבריו שאשתו בוגדת בו, והוא חפץ להתגרש בהתאם לחוק ולדין הדתי שחל עליו. יחד עם סידור הגט יש להסדיר את שאר המחלוקות הקשורות כולל עניו הילדים והרכוש. עמידת על זכויות אינה חוסי תום לב.

ד. אשר לטענה שהבעל לא פירט את כל הכנסותיו, הנה בכמה פסקי דין של ביהמ"ש העליון, נאמר בפירושו, שהעדר פירוט הרכוש בתביעה אינו פוגע בסמכות ביה"ד, והענין יכול לבוא על תיקונו בביה"ד.

כך נאמר בפסק דין בבלי (ע"א בבלי נגד בבלי 739/87): "איני מקבל את הטענה כי הכנות תיבחן לפי השאלה אם מי שתובע את הגירושין הביא בכתב התביעה פרוט מלא וממצא של כל רכשו. פירוט כאמור יכול ויידרש במהלך הדיונים, אך אין לקבוע בכלל שהוא חייב להיות מובא במלואו ובאופן ממצא בתיק התובענה דווקא". וכן בע"צ בן יחזקאל נגד בן יחזקאל 617/78. ובבג"צ 5679/03 פלוני נגד מדנ"י ואח' נאמר: "לטעמי, אין חשיבות של ממש לשאלה כיצד ובאיזו דרך באו לעולם הליכי הכריכה. אם על ידי ציון הדבר בכתב התביעה ואם במהלך התדיינות בפני בית הדין הרבני. כריכה אינה חייבת להעשות בדרך פורמאלית מוגדרת". והרי ברור שבכריכה בע"פ במהלך הדיון לא יבוא כל הפירוט הנדרש.

ה. עוד כתב ב"כ האשה, שבסעיף 30 לכתב התביעה כותב הבעל שהאשה אינה זכאית למחצית הזכויות הסוציאליות של הבעל, וזו מלמד על "חוסר הכנות המשוע של התובע". אולם הוא מעתיק רק מחצית האמור בכתב התביעה (ויודע שחצי אמת גרועה מן השקר), שכן הבעל מנמק את תביעתו בענין זה בכך שהאשה לדבריו הוציאה את כל זכויותיה ובזבזה את כל הכסף שנצבר. לפי האמור בחוק יחסי ממון, מוסמכים ביה"ד וביהמ"ש לפי נסיבות הענין, לקבוע שאיזון המשאבים לא יהיה חצי חצי, או להוציא נכסים

מסוימים מכלל האיזון. ומדוע תביעת הבעל מלמדת על חוסר כנות?

ו. אשר לטענת ב"כ האשה שעצם כריכת מזונות הילדים לתביעת הגירושין מלמדת על חוסר כנות. זו טענה מוזרה ביותר. לענין הכריכה קובע סעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) תשי"ג-1953... החוק קובע בפירוש שניתן לכוון את ענין מזונות הילדים בתביעת גירושין. לא שמענו על שינוי החוק, והוא בתוקף על כל חלקיו לרבות הזכות לכוון את נושא מזונות הילדים בתביעת גירושין, "אם על ידי האשה ואם על ידי האיש". אין שום רמז בחוק, שצריך את הסכמת הצד השני לסמכות ביה"ד. אמנם ביהמ"ש העליון פסק בעבר, שכריכה בהתאם לחוק אינה שוללת מן הילדים את הזכות לתבוע מזונות מאביהם כבית המשפט בשמם שלהם. מכל מקום, גם פסיקת בג"צ אינה שוללת, ואינה יכולה לשלול, את סמכות ביה"ד הקבועה בחוק מכה הכריכה. לכאורה נוצר מצב בו שתי ערכאות מוסמכות לדון במזונות, אלא שכאן בא סעיף 25 לחוק ביהמ"ש לעניני משפחה 1995 (תיקון תשנ"ח-1998, 'שמירת סמכויות') שקובע: "בענין הנתון לסמכותו המקבילה של בית דין דתי, יהיה בית המשפט לעניני משפחה מוסמך לדון כל עוד אין בית הדין הדתי דן בו". סעיף זה שם מחסום חוקי, ושולל את סמכותו של ביהמ"ש לדון בענין שהובא לפני ביה"ד הדתי כדין. פסקי הדין של בג"צ ניתנו לפני תיקון החוק שנעשה בשנת 1998, ושוב אינם רלוונטיים לענין.

ראוי לציין, שתיקון זה בחוק ביהמ"ש לעניני משפחה נעשה על דעת נשיא ביהמ"ש העליון השופט א. ברק, כשלוש שנים לאחר הקמת ביהמ"ש לעניני משפחה, במיוחד כדי לשלול תאוריות בדבר מעמד-העל של ביהמ"ש לעניני משפחה.

אין חולק שבנידון שלנו, הוגשו תביעות הבעל לביה"ד לפני שהוגשה תביעת האשה לביהמ"ש, וביה"ד הוסמך כחוק לדון בענינים אלה, לכן מנוע ביהמ"ש לעניני משפחה על פי סעיף 25 הנ"ל לדון, כל עוד הענין בסמכות השיפוט של ביה"ד.

יש להוסיף, שהתביעה לביהמ"ש הוגשה על ידי האשה בשם הילדים (כמו שנאמר בתביעה עצמה), ולא הוגשה על ידי הילדים, כטענת ב"כ האשה. הילדים לא חתמו על יפוי כח לב"כ האשה, ולא התחייבו לשלם לו שכר טירחה. הם גם לא יכולים לעשות זאת, בהיותם קטינים, מחוסרי כשרות משפטית. מי שהגיש את התביעה בשמם היא האשה כאפוטרופוס

בית הדין הרבני האזורי אשדוד:

הרב יצחק רבינוביץ – דיין

נפסק:

בתיק שלפנינו, הבעל הגיש תביעת גירושין בביה"ד הרבני ביום 30.5.11 בה כרך את ענין מזונות האשה, משמורת ילדים, חלוקת רכוש-פירוש שיתוף, ובאותו יום האשה הגישה תביעת גירושין ובכלל זה תביעות למזונות קטין, אחזקת ילדים, חלוקת רכוש ופירוק שיתוף, לביהמ"ש לענייני משפחה באשדוד.

"זמן הפתיחה המשפטי" של התובענות, היינו, הזמן שנרשם ב"אישור לפתיחת תיק", מראה כי פתיחת התיק של הבעל בביה"ד הרבני היתה בשעה 13:42, ושל האשה בביהמ"ש היתה בשעה 11:54.

לטענת ב"כ האשה המבחן המכריע במקרה דנן במרוץ הסמכויות הינו "מבחן הזמן", אף אם הפער עומד על דקות בודדות בלבד, כפי שנקבע בפסק דין של ביהמ"ש העליון בבג"ץ 58/08.

עוד הוסיפו לטעון, כי גם אילו הבעל היה מגיש ראשון את התביעות לביה"ד הרבני, לביה"ד לא היה סמכות לדון בתביעות אלו, היות ש"המבחן המשולש" על פיו נקנית הסמכות לביה"ד הרבני כפי שנקבע בפסיקה לא התקיים כאן בנימוקים שנכתבו בכתבי הטענות שהוגשו לביה"ד. לטענת הבעל באמצעות ב"כ, בתביעות שהוגשו לביה"ד הרבני על ידו התקיים ה"מבחן המשולש" שנקבע בפסיקה, תביעת הגירושין היתה כנה, והכריכה כנה ונעשתה כדיון. וכפי שפירטו זאת בכתבי הטענות ובדיון בעל פה. והיות שתביעת האשה לביהמ"ש הוגשה בהתנהלות חסרת תום לב, כאשר התקיים מו"מ כולל לגירושין בין הצדדים והאשה הבטיחה כי תחשוב על הצעת הסכם שהועלתה במו"מ והשתתפה את תשובתה ואחר כל התברר שבינתיים היא היתה עסוקה בהכנת תביעה לביהמ"ש. אזי יש לראות את התביעה בביהמ"ש כבטילה, וממילא הסמכות לדון בעניינים הכרוכים לעניין הגירושין בתיק זה נתונה לביה"ד הרבני. ב"כ הבעל הוסיפה עוד נימוקים לעמדתה זו.

ביה"ד קיים דיון בעניין זה בדין יחיד לאחר שהצדדים קיבלו עליהם את סמכותו.

לאחר שמיעת הצדדים ולאחר העיון בכתבי הסיכומים נראה לקבל את עמדת ב"כ האשה כי הסמכות החוקית לדון

מסמכותו המקורית והפנה לבג"ץ סימה אמיר. האשה טוענת שלביה"ד אין סמכות נלווית לדון בתביעת הבעל, ביו השאר, מאחר וביה"ד רק אישר את ההסכם ולא הכריע בעניין. מכאן הערעור.

נפסק:

לפנינו ערעור על החלטת ביה"ד האזורי מתאריך... שקבע שהסמכות לדון בתביעת הבעל "לאכיפת הסכם וסעדים נוספים", נתונה לביה"ד. ביה"ד מקבל למעשה את טענת הבעל, שמדובר בסמכות נלווית הנגזרת מסמכותו המקורית, ומפנה לפס"ד של ביה"ד הגדול ולבג"ץ סימה אמיר.

טוען ב"כ האשה המערערת, שלביה"ד קמא אין סמכות נלווית לדון בתביעת הבעל. ב"כ האשה מעלה שלוש טענות משפטיות: א'- הילדים לא היו צד להסכם. ב'- סמכות נלווית מוקנית לביה"ד רק בדבר שבו הוא הכריע בעבר, ובמקרה זה ביה"ד רק אישר את הסכם הגירושין. ג'- במקרה דנן מדובר בתביעה לשינוי גובה דמי המזונות ולא בתביעה בגין שינוי נסיבות, ובמקרה זה אין לביה"ד סמכות נלווית.

...כאמור בפסה"ד של ביה"ד הגדול... ישנן עילות לתפיסת סמכות, כאשר ביה"ד דן ופסק, וכאשר מדובר בטענה על שינוי נסיבות, וכל אחת מהן עומדת בפני עצמה...

כאשר עולה טענה על שינוי נסיבות או על פגם בכריתת ההסכם, ביה"ד קונה סמכות משום שלפי הנטען ביה"ד לא סיים את מלאכתו... ועל ביה"ד שאישר את ההסכם לבצע את ההתאמה הנדרשת.

ובאשר לטענה על כך שהקטינים אינם צד להסכם, ב"כ האשה לא שם לב לכך שהתביעה בביה"ד האזורי היתה בגין ההסכם וב"כ הבעל עתר שביה"ד ידון ויפסוק בחבות שמחמת ההסכם, ולא מדובר בפסיקה קטגורית על זכות הקטינים למזונות שבה לא התבקש כל סעד, ומשכך עובדת אי היותם של הקטינים צד להסכם, לא יכולה לשלול את סמכות ביה"ד מלדון בתביעת הבעל.

בכפוף לכל האמור הערעור נדחה.

תיק מספר 822447/3
 ניתן ביום ד' באדר א' התשע"א (8.2.11)
 הופיעו:
 עו"ד אשר קדוש (לאשה),
 עו"ד מאיה חונגר (לאיש)

פסק הדין דן גם בנושא מזונות.

טבעי על ידי בא כוחה. אבל היא כלל אינה מוסמכת לעשות זאת בנידון דין. חוק הכשרות המשפטית (בפרק שני: 'הורים וילדיהם הקטינים') קובע, שההורים הם האפוטרופוסים הטבעיים (סעיף 14). מגדיר את תפקידי ההורים (סעיף 15). מטיל על ההורים חובה לשתף פעולה (סעיף 18), ובאין הסכמה תבוא הכרעת ביהמ"ש באותו ענין (סעיף 19). כאשר אין הסכמה בין ההורים בענין הקשור בתפקידם כאפוטרופוסים טבעיים, לדוגמה, סיפוק צרכי הקטין, חינוכו או משמורתו, יובא הדבר להכרעה משפטית. ואכן כך נהג הבעל בתביעתו, כאשר כרך בתביעת הגירושין גם את ענין משמורת הילדים ומזונותיהם.

נמצא שכל עוד לא קבע ביה"ד שמשמורת הילדים תהיה אצל האם, היא כלל אינה מוסמכת לתבוע את האב בשם הילדים כ"אפוטרופוס טבעית", שהרי גם הוא 'אפוטרופוס טבעי' כמוה. ומי הסמיק אותה לתבוע אותו בשם הילדים! האם האב כאפוטרופוס טבעי אינו יכול לה-חליט לתת לילדים את צרכיהם כרצונו באופן ישיר, בלי תיווכה של האם?

תיק מספר 840688/1
 ניתן ביום כ"א אדר ב' תשע"א (27.3.11)
 הופיעו:
 עו"ד אבשלום טל (לאשה),
 עו"ד דוריס גולשה נצר, עו"ד רועי אשכרי
 ועו"ד יסכה גהלי (לאיש)

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים: עילות גירושין, סדרי דין, רכוש, מזונות וילדים.

7. סמכות נלווית מכח אישור הסכם.

בית הדין הרבני הגדול ירושלים:

הרב חגי איזירר – אב"ד
 הרב ציון אלגרבלי – דיין
 הרב ציון בוארון – דיין

העובדות:

הצדדים התגרשו לאחר שהגיעו להסכם גירושין שאושר בביה"ד הרבני. בפרק המזונות בהסכם נכתב, כי ההסדר יהיה בתוקף כל עוד לא יחולו שינויים בתנאים הקיימים ובמידה וכן – יסדירו הצדדים את התנאים החדשים ביניהם.

לאחר אישור ההסכם, עתר הבעל להפחתת דמי המזונות, בשל שינוי נסיבות. ביה"ד האזורי קבע, כי הסמכות לדון בתביעת הבעל – נתונה לביה"ד, מאחר ומדובר בסמכות נלווית הנגזרת

בעניינים הכרוכים לגירושין בתיק זה אינה נתונה לביה"ד הרבני. היות שהאשה הקדימה את תביעתה לביהמ"ש ולא נמצא פגם חוקי בהתנהלות האשה בתביעתה, שהרי האשה אינה צריכה לספר לבעל על תכניתיה כפי שמסתבר כי הבעל גם כן לא סיפר לאשה סמוך ליום הגשת התביעה כי הינו מתכוון להגיש תביעה לביה"ד הרבני. וכפי שנקבע בפס"ד של ביהמ"ש העליון הנ"ל מבחן הזמן קבוע במרוץ הסמכויות אף אם הפער עומד על דקות בודדות בלבד.

ביה"ד דוחה את פרשנותה המשפטית של ב"כ הבעל בעניין מרוץ הסמכויות. לאור האמור, לביה"ד הרבני הסמכות החוקית לדון רק בתביעת הבעל לגירושין והכרזת האשה כמורדת, ולא בשאר העניינים הכרוכים בגירושין.

תיק מספר 853337/1

ניתן ביום ז' באלול התשע"א (6.9.2011)
הופיעו:

עו"ד ליאור אלבליה (לאשה),

עו"ד ליאן קהת (לאיש)

9. די בהסכמת הורי הקטין לדון בבית הדין בכדי לכבול את הקטין לדיון שם.

בית הדין הרבני האזורי נתניה:

הרב **יעקב זמיר** - אב"ד

הרב **אברהם שינדלר** - דיין

הרב **יהודה יאיר בן מנחם** - דיין

העובדות:

האיש פתח תיק גירושין וכרך לו גם את מזונות הקטינים. בדיון שנערך ב-27.11.2011 ביקשו הצדדים דחייה לשלושה חודשים וכן כי הסמכות לדון בכל הנושאים הנלווים מוענקת לבית הדין, האשה הסכימה לדחייה ולמתן הסמכות. בית הדין קבע כי הדיון ידחה לשלושה חודשים וכן כי הסמכות לדון בעניינים הכרוכים נתונה לו. (יצוין שהאשה לא הייתה מיוצגת). ניסיון שלו"ב לא צלח ובדיון שהתקיים ב-6.9.11 טען ב"כ האשה כי הסמכות נתונה לבית המשפט היות ועל פי הפסיקה דרכם של הקטינים לעולם לא תהיה חסומה לפנייה לבית המשפט, גם אם הוסכם אחרת על ידי האם. כמו"כ טוענת האשה כי לא הבינה את מה שנאמר בעניין הסמכות. המחלוקת נסובה על עניין סמכות הדיון במזונות הילדים.

✂ **נפסק:**

עובדה ידועה היא כי ההסכמות בין ההורים לעניין מזונות הילדים לא

מחייבות את הקטינים, גם בענייני סמכות ביה"ד (עיומ"ש (ב) ח' 3 עמ' 719; בר"ע 120/69 שרגאי נ' שרגאי כ"ג (2) 171; ע"א 22/70 זעירא נ' זעירא, כ"ד (1) 475. ראה גם ע"א 275/17 פלד נ' פלד מ"א (4) 519). על פי חוק הקטין הינו בעל הדין בכל הנוגע לענייניו ויש לשקול את ענייניו בנפרד מרצון ההורים. במקרה של גירושין נתונים עיקר מעייניהם של ההורים, להסדר ענייניהם האישיים ומתעורר החשש שבעקב הרצון להגיע להסדר בעניין הגירושין לא נשקל עניינו של הקטין כדבעי ובאופן נפרד מרצון ההורים העלולים שלא להקפיד על אינטרס ילידיהם. אשר על כן נקבע כי מן הראוי שנושא מזונות הקטינים ידון בהליך נפרד בתביעה נפרדת בשם של הקטינים (ע"א 404/70 עברון נ' עברון כח (1) 373; ע"א 109/75 אברהם נ' אברהם כט (2) 690), וכי בהעדרו של הליך כזה לא יהיו הקטינים מחויבים על פי ההסכם.

ברבות הזמן התעדנה גישה פורמליסטית זוופינתה את מקומה לגישה מהותית יותר אשר קבעה כי לשם חיוב הקטינים על פי ההסכם די שהערכאה השיפוטית תבחן את ההסכם שנערך בין ההורים באספקלריה של טובת הילדים ככל שהיא נוגעת למזונותיהם ובלא כל צורך שבחינה זו תעשה בהליך נפרד (ע"א 411/76 שר נ' שר לב (1) 449; ע"א 289/81 דאובה נ' דאובה לו (4) 625; ע"א 328/84 צארום נ' צארום לח (4) 130).

גישה מהותית זו, מכוונת לכך שהסכם בין הורים אין בו כשלעצמו כדי לחסום דרכו של קטין מלהגיש תביעה עצמאית משלו למזונותיו, ואולם אם ההסכם אושר בערכאה מסוימת, אין לבטל את תוצאותיו של ההליך אלא אם יש אינדיקציה כלשהי לכך שאותה ערכאה שדנה בעניין לא נתנה דעתה עובר לאישור ההסכם לשאלה שבפניה ולא בחנה את שאלת המזונות כדבעי (ע"א 289/81 דאובה נ' דאובה לו (4) 625; ע"א 413/85 רוט נ' רוט מ (1) 835; ברע"א 6308/98 פלדמן נ' פלדמן תק-על (4) 98, 95). אם ביה"ד נזקק לשאלת מזונות הקטין, שקל את צרכיו מחד ואת הכנסות אביו (ואמו) מאידך והכריע לגופו של עניין, יש מקום לראות את הקטין כצד לתובענה.

הזכות שניתנה לקטין להגיש את תביעתו לבית המשפט אף לאחר שהחלו הליכים בעניינו בבית הדין אינה נטולת טעם. בבסיסה של זכות זו עומדת ההכרה כי הילד הוא אישיות משפטית נפרדת ויש חשש כי ענייניו לא ישקלו כדבעי ובאופן נפרד מהוריו משום כך כל אימת שלא הוכח כי התקיים בפועל דיון כהלכתו

בתביעתו קמה לו הזכות להגיש את תביעתו הנפרדת לבית המשפט. בנדון שלפנינו שני ההורים קיבלו עליהם את סמכות ביה"ד על פי סעיף 9 לחוק. ההליכים המשפטיים הנוגעים לקטינים הינם בראשיתם, טרם התקבלו החלטות, ודאי לא החלטות שיש בהם עילה לערעור בטענה כי ביה"ד לא בחן את הנושא לאור טובתם של הקטינים, ומשכך הם פני הדברים הרי שאין כל עילה לסטות מן הקביעה כי הסמכות הייתה ועודנה בידי ביה"ד.

למעלה מן הצורך יואר כי חובתה של כל ערכאה אשר עוסקת בענייניו של הקטין לבחון היטב ולעומק את טובתו של הקטין אשר בעניינו היא דנה ופוסקת, ובעניין זה אין כל הבדל, בין בתי הדין הרבניים לבתי המשפט לענייני משפחה.

ביה"ד אינו רואה כל הצדקה לטענה, המשתמעת בכיכול מן הבקשה, לפיה ישנה עדיפות לבתי המשפט בברור ועמידה על זכויותיו של הקטין, חזקה על בית הדין כמו גם על בית המשפט שבבואם לדון במזונותיו של הקטין ידונו ויפסקו בהם לאור טובת הקטין. לאחר שהתקבלה בפני ביה"ד הסכמת שני הצדדים שביה"ד ידון בכל העניינים וירכו בידיו את כל הסמכויות, אין כל עילה לקבל את בקשתה של האשה לשוב בה מהסכמתה, והסמכות לדון במזונות הילדים הייתה ועודנה בביה"ד.

לאור כל האמור לעיל ביה"ד קובע כי הסמכות לדון במזונות הילדים הייתה ועודנה בביה"ד.

תיק מספר 840012/1

ניתן ביום י"ג באלול התשע"א (12.09.2011)
הופיעו:

טו"ר צבי גלר (לאשה),

עו"ד ירון קוק (לאיש)

פסק הדין דן גם בנושא מזונות.

10. תביעת מזונות שהוגשה על ידי האיש לבית המשפט לא מקנה לו סמכות.

בית הדין הרבני האזורי תל אביב:

הרב **שמעון מלכה** - אב"ד

הרב **אליהו הישריק** - דיין

הרב **זבדיה כהן** - דיין

העובדות:

האשה הגישה תביעה לשלום-בית ומזונות, האיש לא הגיש תביעת גירושין אך הצהיר שרוצה להתגרש. האשה מוכנה לחזור לשלום בית אך האיש מסרב ואף לייעוץ

הוא לא מוכן ללכת. תביעה למזונות אשה הוגשה בפני בית המשפט על ידי האישה. ב"כ האישה טען כי ביה"ד משולל סמכות היות והתביעה הוגשה לבית המשפט, ב"כ האשה טען כי זכות היא לאשה להחליט היכן תוגש התביעה ורק במקרה והוגשה תביעת גירושין לביה"ד ביכולתו לכרוך את שאלת המזונות, אך אין כל דרך למנוע מהאשה לפנות לבית הדין הרבני.

✂ נפסק:

תביעתו של האישה היא מוזרה ואף הזויה. המונח "תביעה" מוגדר במילון אבן שושן: "דרישה, הודעה נמרצת לפלוני לעשות משהו או למלא את התחייבותו". כך שלא יעלה על הדעת שהצד החייב יגיש תביעה נגד הזוכה על אותה ההתחייבות. כאן מדובר על תביעת מזונות, שעל פי דין האישה הוא חייב והאשה היא הזוכה. כך שברור שהאשה היא זו שצריכה להיות התובעת וכל צורה אחת לא יכולה לבוא בחשבון. והנה בנד"ד האישה תובע מזונות עבור האשה עצמה כך שברור שמדובר בתרגיל שלא ראוי להתייחסות היות וכל מטרת תביעת האישה היא למנוע מהאשה לתבוע מזונות בערכאה שהיא רוצה לתבוע בה - בית הדין הרבני. סעיף 4 לחוק בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) קובע כי "הגישה אשה יהודיה לבית דין רבני תביעת מזונות, שלא אגב גירושין, נגד אשה היהודי או נגד עזבונו, לא תישמע טענת הנתבע שאין לבית דין רבני שיפוט בענין". כך שהגשת תביעת מזונות שלא אגב גירושין היא בסמכותו הייחודית של ביה"ד. הדרך היחידה של האישה להביא לדיון את עניין מזונות האשה היא במסגרת כריכה לתביעת גירושין, המחוקק אפשר זאת בכדי להביא לריכוז הדיונים במקום אחד כל עוד הם קשורים בגירושין. לפיכך אין כל ספק שהסמכות לדון בתביעת המזונות היא לבית הדין הרבני בלבד. החוק אף קובע כי "לא תשמע טענת הנתבע שאין לביה"ד הרבני שיפוט בענין".

ביה"ד פוסק כי תביעת האשה לשלו"ב היא כנה וכי לו מסורה הסמכות במזונות; הצו למדור ספציפי והצו למניעת פירוק השיתוף בדירה נוספת מוארכים; לאחר שהבעל הצהיר בפני ביה"ד כי ניתק את קשריו עם אשה אחרת והסכים כי יוצא צו מניעה בנושא זה, ביה"ד מוציא צו האוסר על הבעל להיפגש ו/או לקחת את בנותיו למפגשים עם אותה אשה.

תיק מספר 829448/1

ניתן ביום ב' אדר א' תשע"א (8.2.2011)

הופיעו:

ד"ר עו"ד יאיר שיבר ועו"ד דורון שיבר (לאשה),
עו"ד רונית פינקלשטיין (לאיש)

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים: מזונות ורכוש.

11. סמכות בית הדין לדון בתביעת רכוש ומזונות כאשר תביעה מקבילה קיימת במדינה אחרת.

בית הדין הרבני האזורי נתניה:

הרב שלמה שפירא - אב"ד

הרב אברהם מייזלס - דיין

הרב רפאל י. בן שמעון - דיין

העובדות:

הצדדים נישאו בחו"ל בנישואין אזרחיים ובנישואין כדמו"י ולאחר מכן עלו לארץ. בעבר הגישה האשה תביעת גירושין בארה"ב, אך סגרה אותה בשל הפצרות הבעל. הבעל מתגורר כעת בארה"ב. הבעל הגיש תביעת גירושין בישראל וכרך בה את ענייני הרכוש והמזונות. בתגובה הגישה האשה "בקשה להתרת נישואין וסעדים אחרים" בארה"ב. הצדדים ניהלו דיונים ארוכים על מועדי הדיון, ותוך כדי כך הגישה האשה תביעת שלו"ב בישראל.

✂ נפסק:

דעת הרוב (הרב שפירא והרב בן שמעון):

הרב שפירא מבקר את הצדדים על התנהגותם הלא הגיונית ועל חוסר הכנות של תביעותיהם: "הבעל המתגורר דרך קבע בארה"ב מגיש תביעתו לבית הדין בישראל. לעומתו, האשה מתגוררת דרך קבע בישראל, מגישה תביעתה בארה"ב. וברור שהגשת התביעות של כל אחד מיחיד הצדדים במקום מגוריו של משנהו הפחות נוח לו, הינה מתוך ההנחה שכל אחד מיחיד הצדדים יוכל למקסם את תוצאות תביעתו במקום שהגישה... שני הצדדים אינם דבקים באמת בכתבי תביעותיהם... אין ספק שהתנהלות האשה בהגשת תביעה לשלום בית בבית הדין אחרי הגשת תביעה לגירושין בבית המשפט בארה"ב, הינה התנהלות שקרית ולא כנה בעליל".

"יש לציין עוד שאחרי הדיון שנערך בפנינו ואחרי שהצדדים התבקשו להגיש סיכומים בענין הסמכות, הודיעה האשה לבית הדין שעזבה את הארץ וחזרה להתגורר בפלורידה, ולפיכך אין צורך

בקיום דיונים בארץ. אין ספק שגם מעשה זה נועד בכדי להפקיע סמכות בית הדין, אך ברור שאם בית הדין קנה סמכות בעת הגשת התביעה, הסמכות לא תפקע בעקבות עזיבת הנתבעת את הארץ. בין כך ובין כך כיוון שהובהר בדיון ששני הצדדים רוצים להתגרש, הצדדים הגישו תביעות הדדיות לגירושין ואין ספק שפניהם לגירושין, לפיכך יש לקבל תביעת הבעל ולקבוע שעל הצדדים להתגרש זה מזה, (ועיין לקמן בענין סמכות בית הדין לדון בתביעת הגירושין), ומעתה כיוון שקיבלנו תביעת הגירושין, ממילא יש לדחות תביעת שלום הבית של האשה, ועם דחיית התביעה מתבטלים הסעדים שניתנו לתביעה זו".

כעת עובר הרב שפירא לדון בשאלת הסמכות לדון ברכוש. שני הצדדים הגישו סיכומים ארוכים. האשה טוענת כי הסמכות נתונה לביה"מ"ש האמריקאי ואילו הבעל טוען שהיא נתונה לביה"ד. ביה"ד טוען כי שאלת הסמכות תלויה בשאלה האם חל על הצדדים סעיף 1 לחוק שיפוט בד"ר (ואז יש לו סמכות לדון ברכוש) או שמא סעיף 4א (ואז לפי ס"ק ה' שם אין לו סמכות כזו). לדבריו, "אין ספק שהאשה הינה יהודיה אזרחית ישראל ותושבת ישראל ובעת הגשת התביעה היתה בישראל. ולפיכך אין ספק שהתקיים בה התנאי ב"ישראל" שקבע המחוקק. ולפי זה בנידון דידן אף שהבעל-התובע אינו גר בארץ, עכ"פ הוא יהודי אזרח ישראלי שהגיש תביעתו בבית הדין באמצעות ב"כ ושהה אחרי כן בארץ ובזה מתקיים לגביו התנאי של "בישראל". לפיכך יש לבית הדין סמכות לדון בתביעת הבעל גם מכח סעיף 1 לחוק בתי דין רבניים, ולא רק מכח סעיף 4א' לחוק".

כעת עובר הרב שפירא לדון בכנות הכריכה (אין לו ספק כי תביעת הגירושין כנה). הוא קובע כי יש סימן שאלה גדול בנוגע לכנות התביעה, זאת משום שהבעל מסתיר עובדות מהותיות הנוגעות להכנסותיו. "אי הזכרת הכנסותיו עולה לכדי חוסר תום לב, ואף שבעלמא דבר מכיוון שהדברים ניתנים להשלמה בהמשך הדיונים, אך כפי שנראה להלן, אי הזכרת הדברים בנידון דידן אינה מקרית, והינה חלק ממהלך מתוכנן שלא לחשוף בפני בית הדין מהם הכנסותיו ונכסיו בארה"ב". הבעל מסתיר את רכושו והכנסותיו בארה"ב ומציג עובדות שקריות. התנהגות זו "מביאה לידי המסקנה ההכרחית שכריכת ענייני הרכוש והמזונות בתביעת הגירושין לא היתה כנה ונעשתה תוך

כדי הסתרת פרטים חשובים ומהותיים מבית הדין. עובדות שבית הדין לא יוכל לברר מכיוון שרכוש הבעל נמצא בארה"ב ואין לביה"ד סמכות שיפוטית להוציא צווים לגילוי הרכוש. ומשכך, משקבענו שהכריכה אינה כנה, בטלה כריכת הרכוש והמזונות בתביעת הגירושין. ולפיכך בית הדין לא קנה סמכות לדון בעניינים אלו, שמכיוון שהבעל הסתיר במרמה את כל הרכוש והזכויות הממוניות שיש לו בארה"ב, הדבר נעשה בחוסר תום לב והדבר מצביע שכריכתו אינה כנה. ולפיכך יש למחוק התביעות הכרוכות בתביעת הגירושין, תביעות שנכרכו שלא באופן כנה".

הרב שפירא (הרב בן שמעון מסתייג מנקודה זו) מוסיף עוד שלאור התנהגות הבעל המסתיר מבית הדין את היקף נכסיו בארה"ב, יש לדמות דבר זה לדין מרומה (ח"מ סימן ט"ו ס"ג), ולפיו אם נראה שהתובע מסתיר דברים מבית הדין יש להסתלק מלדונו.

לגבי המזונות - הרב שפירא עומד על הבדלי הדין בין ישראל וארה"ב. בארה"ב יתחייב הבעל במזונות גם לאחר הגירושין, ולפיכך חיוב זה הינו חיוב ממוני שיסוד חיובו הוא החוק הנוהג בארה"ב ואין לו אלא שיתוף השם עם תביעת המזונות הנוהגת על פי דין. ולפיכך נראה שאף אם היינו קובעים שסמכותנו לדון בענין המזונות, קביעה זו יכולה להיות רק לגבי מזונות הנובעים מהדין האישי ומהחייבים שבעל חייב לאשתו. אין אנו פוסקים ואיננו יכולים לפסוק מזונות כאלו, שלאחר הגירושין לא מגיעים לה על פי דין בישראל... מכיוון שנשא את האשה בארה"ב ועל מנת שגורו בארה"ב, ולפיכך יש לומר שנישואו על דעת המנהג והחייב הנוהג שם, שבו נהוג לחייב הבעל במזונות גרושתו עד שתשתקם". העובדה שנישואו גם כדמו"י אינה משנה את העובדה כי "בודאי רצונם היה בנישואין על פי המנהג בארה"ב. ולפיכך אדעתא דהכי נשאה וחלה התחייבותו".

דעת המיעוט (הרב מייזלס):

הדיין מוכיח באריכות שהן לפי החוק והן לפי ההלכה ניתן לטעון כי בני הזוג הינם תושבי ישראל ולכן חל עליהם סעיף 1 לחוק שיפוט בד"ר, "ולכן תביעת הגירושין שהגיש הבעל היא התביעה המרכזית, נתונה לסמכות בית הדין, וממילא כל התביעות הנלוות שהם גוררותיה של התביעה המרכזית, נתונות לסמכות בית הדין. אלא שבמקרה דנן התביעה לחלוקת רכוש תהיה חריגה משאר התביעות. אמנם

בית הדין כאמור רכש סמכות על פי החוק הישראלי, אבל מאידך שיטת החלוקה לא תהיה על פי המשטר השיטופי הישראלי. פיצול זה הוא תולדה של סעיף 15 בחוק יחסי ממוון... פירוש הרישא בסעיף 15, שמשפט יחסי הממוון בין בני זוג שמקום מושבם בשעת עריכת טקס הנישואין היה בארץ זרה, יהיה לפי הדין ושיטת המשפט שבאותו מקום, והוראת יחסי הממוון שבין בני הזוג לפי החוק הישראלי לא תחולנה עליהם. לפיכך בבני הזוג דנן שנישאו בארה"ב, חלוקת הרכוש ביניהם צריכה להתבצע לפי הוראות החוק שבאותה מדינה בארה"ב בהם הם נישאו".

האם יש לקבל את טענת האשה לפיה לא יתכן דיון בסוגית הרכוש בביה"ד משום שהוא 'פורום שאינו נאות'? לפי הפסיקה "ההחלטה באם הפורום הוא נאות תלויה בשיקול דעת בית הדין". כן נקבע בפסיקה כי "נתבע הטוען ל'פורום בלתי נאות', עליו לשכנע ולהוכיח לבית הדין שכך המאזניים לצורך הכרעה בסוגייתו, נוטה בבירור לטובת הפורום הזר... לאור בחינת טענות הצדדים המובאים בסיכומיהם, כפות מאזני הבוחן נוטות לכך שיתכן 'והפורום היותר נאות' בנושא הרכוש הוא בבית המשפט בפלורידה. אולם כאמור לעיל, לצורך הכרעה בסוגייתו זו נדרש מבית הדין שיקול דעת יסודי ומדוקדק, ואפשר שבמקרה דנן בית הדין לא ידרש לכך".

לסיכום קובע הדיין: "הוכחנו באריכות החלטה זו, שמאחר ותביעת הגירושין והכרוך לה שפתח הבעל בבית הדין הרבני קדמה לתביעה להתרת נישואין ושאר תביעותיה הנלוות שפתחה האשה בבית המשפט (מיאמי) פלורידה. יש לבית הדין את סמכות השיפוט בתביעת הגירושין ובתביעה למזונות אשה. באשר לתביעה לחלוקת הרכוש, בית הדין בשלב זה שומר לעצמו את סמכות השיפוט עד לבירור כנותה ותכליתה של התביעה. אף אם יתברר שבית הדין הרבני בישראל חסר סמכות שיפוטית בנושא הרכושי, אין לקבל את בקשת האשה וב"כ שבמידה והדין בנושא הרכוש יעבור לסמכות בית המשפט בפלורידה, אין טעם שבית הדין ישאיר לעצמו את הסמכות בתביעת הגירושין, אלא מן הראוי שכל ההליכים המשפטיים יתרכזו בפלורידה, והצדדים יתגרשו כדמו"י בפלורידה. בית הדין דוחה בקשה זו מהסיבה שטובתה של האשה שנושא הגירושין ידון בבית הדין הרבני בישראל... במקרה דנן מוטל על בית הדין לעשות מאמץ מיוחד למנוע חשש לעגינותה של האשה, היות וכבר תקופה

ארוכה מאד האשה חיה בנפרד מבעלה, ומי ערב לכך שתקופה זו לא תימשך. ובפרט במידה ובתביעות הנלוות יתרחשו התפתחויות כאלה שעלולות לגרום לסרבנות גט. חובה על בית הדין לעשות הכל כדי למנוע חשש של עגינות בכלל, ושל עגינות האשה בפרט.

יחד עם זאת, אין בית הדין מתעלם מהקשיים הכרוכים בהגעתה של האשה לישראל לצורך סידור גט בבית הדין בישראל. לכן למרות שהסמכות בתביעת הגירושין היא בידי בית הדין הרבני בישראל, את אופן סידור הגט ניתן לבצע אף בבית הדין הרבני בפלורידה על ידי אחת מהאפשרויות הבאות: א. יסודר גט שליחות בבית הדין הרבני בישראל בנוכחות הבעל והגט ישלח לארה"ב על ידי הבעל, והאשה תקבלו בבית הדין בפלורידה. סמכות בית הדין הרבני בישראל לא תיפגע היות והגט סודר בישראל על ידי הבעל המגרש; ב. בית הדין בפלורידה יסדר את הגט לצדדים על פי פסק הדין לגירושין שינתן על ידי בית הדין בישראל, ובית הדין בפלורידה ישמש כזרוע מבצעת של בית הדין בישראל. ולאחר סידור הגט ישלח בית הדין בפלורידה את המעב"ד לבית הדין בישראל להוכחה שפסק הדין לגירושין שניתן בביה"ד הרבני בישראל בוצע.

בשני המקרים הנ"ל תישמר סמכותו של בית הדין בישראל בתביעת הגירושין, שכידוע סמכות בית הדין בתביעת גירושין תלויה במתן פסק דין ולא בסידור גט בפועל... והיות וסמכותו של בית הדין הרבני בישראל תישמר, ממילא אף כל הכרוך לתביעה זו, ולכן בית הדין יוכל להמשיך ולדון בשאלת סמכותו בכריכת הרכוש אף לאחר סידור הגט, מאחר וכאמור היא קיימת בידי קודם לסידור הגט... בנוסף, במידה ואכן יסודר גט לאלתר ונושא סמכות בית הדין בכריכת הרכוש ידון לאחר מכן, צעד זה יוכיח שאכן הבעל כנה בכריכת הרכוש לתביעת הגירושין".

תיק מספר 844861/2

ניתן ביום ג' במרחשון התשע"ב

(31.10.2011)

הופיעו:

עו"ד רימונה אלייני ועו"ד מרים שאצקי

(לאשה),

עו"ד עדו דיבון ועו"ד גל גוטזגן (לאיש)

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים:

עילות גירושין, נישואין אזרחיים,

מזונות ורכוש.

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן בפקולטה למשפטים שבאוניברסיטת בר-אילן הוקם מתוך רצון להשפיע על מעמד האשה בחברה הישראלית באמצעות קידום ידע ומחקר ודרך פעילות מעשית וישומית.

פעולות המרכז:

המרכז עורך ומפרסם מחקרים וניירות עמדה בנושאים הנוגעים לנשים בישראל ומעמדן, מפרסם פסקי דין רבניים, פועל לשינוי חברתי על ידי יזום וקידום חקיקה ושינוי מדיניות ציבורית. כמו עורך המרכז כנסים בתחום דיני המשפחה וביניהם הכנס השנתי לענייני נשים, משפחה ומשפט בישראל, ופרויקטים שונים, כגון פרויקט פא"י (פיקוח אכיפה וישום). המרכז תומך ושותף פעיל במאבק למען העגונות ומסורבות הגט בין היתר באמצעות פעילות ב"עיקר" – הקואליציה הבינלאומית לזכויות העגונה ומסורבת הגט. במסגרת מעורבותו בחברה הישראלית ותרומתו לה מממן המרכז את ייצוג המשפטי של נשים בבית הדין הרבני ובבית המשפט לענייני משפחה. הסיוע המשפטי מתבצע במסגרת קורס קליני לסיוע משפטי בפקולטה למשפטים, הכולל לימוד תיאורטי ועבודה מעשית בליווי התיקים המשפטיים.

טל. 03-5318895
פקס. 03-7360499
אתר אינטרנט: www.rackmancenter.com
כתובת דוא"ל המרכז: rackman.center@mail.biu.ac.il

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן
רמת-גן 52900
כתובת דוא"ל המערכת: dvd@rackmancenter.com

יד לאישה

ארגון יד לאישה הוקם במטרה לסייע בפתרון בעיית העגונות ומסורבות הגט בישראל. הארגון פועל בדרכים משפטיות ועוזר לנשים המבקשות להתגרש מבעליהן בבית הדין הרבני. בארגון עובדות טוענות בית דין מוסמכות ע"י משרד הדתות להופיע בבית הדין הרבני, אשר תפקידן לייעץ לאשה וליידע אותה על זכויותיה, לייצגה בבית הדין הרבני, לתמוך בה וללוותה במערכת הבירוקרטית עד למתן הגט. הארגון מעסיק גם עורכות דין המגישות תביעות תקדימיות בתחום מסורבות הגט והעגונות, כולל תביעות נזיקין נגד הבעל הסרבן והמסייעים לו. בנוסף ניתן ייעוץ משפטי חינם בתחום דיני המשפחה לכל פונה נזקקת. הסיוע המשפטי בבית הדין ובבית המשפט ניתן בתשלום סימלי. בנוסף לפעולותיו בבתי הדין ובבתי המשפט, הארגון מעורב במספר פרויקטים מחקריים, חקיקתיים וחברתיים, שמטרתם להביא לפתרון כולל לבעיות העגונות ומסורבות הגט.

סניף תל-אביב: רח' שילה 7 תל-אביב 64688

טל. 03-6951899/902

פקס. 03-6956022

אתר אינטרנט: www.yadlaisha.org.il

כתובת דוא"ל: yadlaisha@yadlaisha.org.il

מס' חינום בכל הארץ: טל. 1-800-200-380

סניף ירושלים: רח' פייר קניג 33, תלפיות, ירושלים

טל. 02-6710876/743

פקס. 02-6728901